

รวมคำบรรยาย

ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๔ ปีการศึกษา ๒๕๖๔ เล่มที่ ๓

บทบรรณาธิการ

คำถาม ทำสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมแทนการทำสัญญาค้ำประกันเพื่อหลีกเลี่ยงบทบัญญัติของกฎหมายค้ำประกันที่มีข้อห้ามมิให้เจ้าหนี้กับผู้ค้ำประกันมีข้อตกลงกันในบางเรื่อง สัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมมีผลตามกฎหมายหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๔๒๕/๒๕๖๓

ก่อนที่โจทก์กับจำเลยทั้งสองจะทำสัญญากัน ได้มีการตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ ขึ้นโดยมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยค้ำประกันหลายมาตราโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ยกเลิกมาตรา ๖๘๑ (เดิม) และเพิ่มเติมมาตรา ๖๘๑/๑ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า "ข้อตกลงข้อใดที่กำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบอย่างเดียวกับลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะลูกหนี้ร่วม ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ค้ำประกันมีสถานะเป็นลูกหนี้ชั้นสองอย่างแท้จริง จึงห้ามเจ้าหนี้ทำสัญญาให้ผู้ค้ำประกันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมหรือในฐานะเป็นลูกหนี้ร่วมในหนี้ที่ตนเป็นผู้ค้ำประกัน แต่บทบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่ได้มีผลกระทบต่อการทำสัญญาอื่นที่ไม่ใช่สัญญาค้ำประกัน กรณีต้องพิจารณาเสียก่อนว่าสัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๒ เป็นสัญญาประเภทใด ซึ่งในการตีความสัญญานั้นนอกจากตีความจากข้อความที่เขียนไว้ในสัญญาแล้วยังต้องฟังถึงเจตนาอันแท้จริงยิ่งกว่าถ้อยคำสำนวนหรือตัวอักษรและต้องเป็นไปตามความประสงค์ในทางสุจริต โดยพิเคราะห์ถึงปกติประเพณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑ และมาตรา ๓๖๘

ก่อนทำสัญญาเช่าซื้อและสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วม จำเลยที่ ๑ ทำคำเสนอขอทำสัญญาเช่าซื้อ โดยระบุคำเสนอว่า จำเลยที่ ๑ ได้ตกลงซื้อรถยนต์จากเจ้าของหรือผู้จำหน่าย จึงขออนุมัติสินเชื่อจากโจทก์เพื่อนำไปชำระราคารถยนต์แก่เจ้าของหรือผู้จำหน่าย โดยตกลงโอนกรรมสิทธิ์ในรถยนต์แก่โจทก์และผ่อนชำระเงินคืนโดยวิธีเช่าซื้อต่อไป เพื่อให้จำเลยที่ ๑ ทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์ดังกล่าวจากโจทก์ ส่วนจำเลยที่ ๒ ทำคำเสนอขอทำหนังสือยินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมโดยระบุในคำเสนอว่า เพื่อให้โจทก์พิจารณาอนุมัติสินเชื่อให้แก่จำเลยที่ ๑ ผู้เช่าตามคำขอและเพื่อให้ผู้เช่าได้รับรถยนต์คันที่ขอเช่าซื้อไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของการเช่าซื้อ แสดงให้เห็นเจตนาที่แท้จริงของการทำสัญญาระหว่างโจทก์กับ

จำเลยทั้งสองว่า จำเลยที่ ๑ แต่ผู้เดียวประสงค์จะซื้อรถยนต์โดยขอสินเชื่อจากโจทก์แต่เพื่อให้แน่ใจว่าโจทก์จะได้รับชำระหนี้ครบถ้วน จึงให้จำเลยที่ ๒ ทำสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมเพื่อผูกพันรับผิดชอบโจทก์ด้วย อันเป็นประโยชน์แก่โจทก์และจำเลยที่ ๑ เท่านั้น จำเลยที่ ๒ หาได้รับผลประโยชน์หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับรถยนต์คันที่เข้าซื้อแต่อย่างใดไม่ การทำสัญญาของจำเลยที่ ๒ จึงมีลักษณะเข้าผูกพันเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ให้แก่จำเลยที่ ๑ จึงเป็นสัญญาค้ำประกัน แต่เนื่องจากกฎหมายค้ำประกันใหม่ห้ามมิให้มีข้อตกลงให้ผู้ค้ำประกันยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม โจทก์จึงอาศัยกฎหมายเกี่ยวกับลูกหนี้ร่วมมาบังคับใช้กับจำเลยที่ ๒ แทน โดยให้จำเลยที่ ๒ ลงลายมือชื่อในแบบสัญญาที่โจทก์พิมพ์ข้อความไว้ล่วงหน้ามีสาระสำคัญว่า จำเลยที่ ๒ ต้องยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมนอกจากนี้ยังมีข้อความที่จำเลยที่ ๒ ตกลงล่วงหน้ายินยอมให้มีการผ่อนเวลาชำระหนี้แก่จำเลยที่ ๑ ตกลงยินยอมรับผิดชอบเต็มจำนวน แม้โจทก์ปลดหนี้หรือลดหนี้ให้แก่จำเลยที่ ๑ แล้ว และยอมรับผิดชอบแม้จำเลยที่ ๑ เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเข้าทำสัญญาด้วยความสำคัญผิดอย่างใด ๆ ไม่ว่าจำเลยที่ ๒ จะรู้ถึงเหตุความสามารถหรือความสำคัญผิดนั้นในขณะเข้าทำสัญญาหรือไม่ ซึ่งล้วนเป็นเรื่องที่บัญญัติไว้เป็นเฉพาะในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ ลักษณะ ๑๑ ค้ำประกัน แต่โจทก์จัดทำสัญญาโดยกำหนดให้จำเลยที่ ๒ ต้องรับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายดังกล่าวบัญญัติ หากจำเลยที่ ๒ ไม่ใช่ผู้ค้ำประกันก็ไม่มี ความจำเป็นต้องกระทำเช่นนั้น ประกอบกับตามประเพณีการประกอบธุรกิจให้เข้าซื้อรถยนต์ ผู้ประกอบธุรกิจให้เข้าซื้อจะจัดให้ผู้เข้าซื้อทำสัญญาเข้าซื้อ ส่วนบุคคลที่ต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของผู้เข้าซื้อ ผู้ประกอบธุรกิจจะจัดให้ทำสัญญาค้ำประกันประกอบกัน ข้อตกลงที่กำหนดให้จำเลยที่ ๒ ต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมจึงขัดต่อกฎหมายและตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๔๑/๑ วรรคหนึ่ง เมื่อพิเคราะห์ถึงสถานะของโจทก์ที่เป็นผู้ประกอบธุรกิจให้เข้าซื้อย่อมทราบดีว่ามีการแก้ไขกฎหมายลักษณะค้ำประกันโดยห้ามมิให้ทำสัญญาที่กำหนดให้ผู้ค้ำประกันต้องรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมก็เพื่อคุ้มครองผู้ค้ำประกันและลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้บริโภคไม่ให้ถูกผู้ประกอบธุรกิจเอาเปรียบ แต่แทนที่จะจัดทำสัญญาค้ำประกันให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โจทก์กลับหาช่องทางหลีกเลี่ยงกฎหมายโดยอาศัยอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าและมีความสันตติจิตเจตนาในข้อกฎหมายมากกว่า จัดให้จำเลยที่ ๒ ทำสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมแทนการทำสัญญาค้ำประกันโดยตรงไปตรงมา ถือว่าโจทก์ผู้ประกอบธุรกิจไม่ใช้สิทธิแห่งตนด้วยความสุจริตโดยคำนึงถึงมาตรฐานทางการค้าที่เหมาะสมภายใต้ระบบธุรกิจที่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๒ ทั้งสัญญา

ยินยอมเป็นลูกหนี้ร่วมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๒ ที่มีวัตถุประสงค์ของสัญญาขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เมื่อไม่มีส่วนใดที่สมบูรณ์แยกส่วนออกมาได้ จึงตกเป็นโมฆะทั้งฉบับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ โจทก์ย่อมไม่มีความชอบธรรมที่จะอ้างสิทธิใด ๆ จากสัญญายินยอมเป็นลูกหนี้ร่วม โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๒ ให้รับผิดชอบตามสัญญา จำเลยที่ ๒ จึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๑

คำถาม กรณีที่ผู้กระทำความผิดเล็งเห็นผลของการกระทำโดยเจตนาเล็งเห็นผลจะถือเป็นการกระทำโดยพลาดหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๘๔/๒๕๖๒

ความผิดฐานกระทำโดยพลาด ตาม ป.อ. มาตรา ๖๐ นั้น หมายความว่าผู้ใดเจตนาที่จะกระทำต่อบุคคลหนึ่ง แต่ผลของการกระทำเกิดแก่อีกบุคคลหนึ่งโดยพลาดไป กฎหมายย่อมถือเจตนาของผู้กระทำเป็นสำคัญว่า ไม่ได้มีเจตนากระทำต่อผู้ที่ถูกกระทำโดยพลาด แต่เป็นกรณีที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ และต้องไม่ใช่กรณีที่ผู้กระทำเล็งเห็นผลของการกระทำโดยเจตนาเล็งเห็นผล

วันเกิดเหตุเป็นวันเทศกาลสงกรานต์ การจราจรติดขัด มีรถยนต์และผู้คนกำลังเล่นน้ำสงกรานต์ในเทศกาลอย่างพลุกพล่าน แต่ทิศทางที่จำเลยที่ ๑ เล็งปืนไปข้างหน้าใกล้กลุ่มวัยรุ่นนั้น มีรถยนต์แล่นอยู่เป็นแนวโดยตลอดและมีการยิงปืนเพียงข้างเดียวจากจำเลยที่ ๑ ไม่มีการยิงปืนจากฝ่ายตรงข้าม และนอกจากรถยนต์คันที่โจทก์ร่วมนั่งโดยสารมาแล้วกระสุนปืนที่จำเลยที่ ๑ ยิง ยังไปถูกรถกระบะอีกคันหนึ่งด้วย การที่มีผู้คนกำลังเล่นน้ำสงกรานต์และมีรถยนต์แล่นขวางทางเบื้องหน้า แต่จำเลยที่ ๑ ยังคงยิงปืนออกไป ย่อมเป็นพฤติการณ์ที่แสดงว่าจำเลยที่ ๑ มีเจตนาเล็งเห็นแล้วว่า กระสุนปืนอาจถูกบุคคลอื่นที่อยู่ข้างหน้านั้นได้ การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นการกระทำโดยมีเจตนาเล็งเห็นผลว่ากระสุนปืนอาจถูกบุคคลอื่นถึงแก่ความตายได้ จำเลยที่ ๑ จึงมีเจตนาพยายามฆ่าโจทก์ร่วมหาใช่เป็นการกระทำโดยพลาดไม่

คำถาม บุตรถึงแก่ความตายจากการกระทำละเมิด บิดามารดาจะเรียกค่าขาดไร้อุปการะได้หรือไม่ หรือบิดามารดาถึงแก่ความตายจากการกระทำละเมิด บุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วจะเรียกค่าขาดไร้อุปการะจากผู้ทำละเมิดได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๕๕๓/๒๕๖๒

ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๖๓ บัญญัติไว้ว่า บุตรจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา การที่จำเลยที่ ๑ ลูกจ้างของจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ กระทำละเมิดเป็นเหตุให้บุตรของโจทก์ทั้งสองตาย ถือว่าโจทก์ทั้งสองขาดไร้อุปการะตามกฎหมายจากบุตร โจทก์ทั้งสองจึงชอบที่จะได้รับค่าขาดไร้อุปการะทั้งในปัจจุบันและความหวังในอนาคตโดยผลแห่งกฎหมาย โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าขณะเกิดเหตุหรือในอนาคตผู้ตายจะได้อุปการะโจทก์ทั้งสองจริงหรือไม่และเป็นจำนวนเท่าใด แม้พยานหลักฐานของโจทก์ทั้งสองเกี่ยวกับรายได้ของผู้ตายไม่ชัดเจน ศาลก็มีอำนาจกำหนดค่าเสียหายแก่โจทก์ทั้งสองได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๓๑/๒๕๖๒

การเรียกค่าเสียหายเป็นค่าขาดไร้อุปการะ มีบัญญัติไว้ในกฎหมายโดยชัดเจนว่า ถ้าเหตุที่ตายลงทำให้บุคคลคนหนึ่งคนใดต้องขาดไร้อุปการะตามกฎหมายไปด้วย บุคคลคนนั้นชอบที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น ตาม ป.พ. มาตรา ๔๔๓ วรรคสาม การขาดไร้อุปการะจึงต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติว่าผู้ใดมีหน้าที่ต่อกัน ซึ่งมีกฎหมายบัญญัติถึงหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูระหว่างบิดามารดากับบุตรว่า บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดู และให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์บิดามารดาจำต้องอุปการะเลี้ยงดูบุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วแต่เฉพาะผู้ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองมิได้ตามมาตรา ๑๕๖๔

ขณะเกิดเหตุโจทก์บรรลุนิติภาวะแล้ว ทั้งมิใช่ผู้ทุพพลภาพและหาเลี้ยงตนเองมิได้ ณ. และ ท. ผู้ตายซึ่งเป็นบิดามารดาของโจทก์จึงไม่มีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องให้การอุปการะเลี้ยงดูโจทก์ โจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายเป็นค่าขาดไร้อุปการะจากผู้ที่ทำให้ละเมิดต่อบิดามารดาของโจทก์ กรณีมิใช่เรื่องที่ไม่มียกกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีที่จะต้องนำจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น หรือบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง หรือหลักกฎหมายทั่วไปมาใช้วินิจฉัยคดีตามมาตรา ๔ แห่ง ป.พ.พ.

นายประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์

บรรณาธิการ